

סדרת "עושים היים" - קהילת "נהר דעה"

כשהבן הוא גם תלמיד | תורה ז' ח"ב אות ד'

שלום, אנחנו ממשיכים בלימוד תורה ז', באות ד':

"ובקמת בן ותלמיד הוא כלו חד. כי הבן הוא גם בן תלמיד כנ"ל, וגם התלמיד הוא בחינת בן, כמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין צט: וע"ש גם בדרף יט): כל המלמד בן חברו תורה, כאלו עשא; כי נחשב כאלו עשה את הגוף של התלמיד גם בן, כי מקדם לא היה נקרא בשם אדם כלל, מאחר שלא היה בו דעת ולא היה רק דמות אדם, נמצא שעל ידי שלמד עמו תורה והכניס בו דעת, על ידי זה נעשה אדם, עליו נחשב כאלו עשא ממש, עליו גם התלמיד הוא בחינת בן:"

את השני דעת הוא מעלה אותו ממצב שהגוף שלו בבחינת חיה בדמות אדם ל"אדם". משום כך, התלמיד נחשב ממש כמו בן של הרב כי לפני שלמד את הדעת לא היה לו "גוף אדם". יוצא מזה, שהעניין של רב ותלמיד זה דווקא כשהרב מרגיש ממש שהתלמיד הוא בן שלו ואם לא זה רק כאילו רב וכאילו תלמיד.

עפ"י זה מתבארים שני דברים שכתובים באות ב. מה שכתוב שמשוה רבינו עוסק בישוב העולם זה משום שכשכל העולם מקבלים את הדעת של משה אז הם בבחינת בניו שלו ולכן הוא מיישב את העולם. וכן זה שהוא מסר נפשו בשביל ישראל זה משום שהוא הרגיש שכל ישראל הם בניו שלו.

נמצא שבן ותלמיד זה שני דברים שהולכים ביחד ואי אפשר להפריד ביניהם. חלק גדול מהלימוד שלנו בתורה זו הוא להבין את שני הרובדים של בן ותלמיד שבמהות הם אחד.

לפי זה, יש קושיא שהבן שזה הגוף הוא בבחינת דרי מטה והתלמיד שזה הדעת הוא בבחינת דרי מעלה והרי באות ח כתוב להיפך? שבביל לבאר את זה נשתמש בעניין הארת המקיפים שמוזכר בתורה באות ו ובאות י.

רבינו מדבר כאן על זה שהבן הוא גם תלמיד והתלמיד הוא גם בן. זה שהבן הוא בבחינת תלמיד זה יותר משום שצריך להכניס בו דעת ולא רק להוליד את הגוף שלו. את זה שהתלמיד הוא גם בבחינת בן רבינו מסביר שזה משום שכל המלמד בן חברו תורה כאילו ילדו ואם כן נמצא שהוא עשה גם את הגוף של התלמיד, והגוף זה בחינת בן (כשאבא מוליד בן הוא מוליד את הגוף שלו).

מדוע זה נחשב כאילו הוא עשה גם את הגוף? נבאר עפ"י הכלל הראשון שהתורה מתבארת ממקומות אחרים בתוך התורה עצמה. באות ז ובתחילת אות ד מבואר העניין של דרי מעלה ודרי מטה. הגוף הוא בבחינת דרי מטה והנשמה היא בבחינת דרי מעלה. באות ד כתוב ש"אין זה תכלית ושלמות שתהיה הנשמה רק דבוקה למעלה רק עיקר השלמות של הנשמה היא שבעת שהיא למעלה תהיה למטה גם כן". כשהנשמה מאירה לגוף את הדעת זה נקרא שהיא גם למטה.

כל זמן שלא מאירים את הדעת בגוף הוא רק בבחינת דמות של גוף אדם, משום שנקרא גוף אדם על שם שיש בו דעת (כמבואר באות ב שעיקר האדם הוא הדעת). כשאחד מלמד

בשיחות הר"ן (שיחה מ, שיחה על חנוכה שנאמרה בקשר לתורה זו), כתוב שהמקיפים בחינת זה שהעולם הוא גלגל שמסתובב כל הזמן וכל אחד פעם למעלה ופעם למטה.

כשיש התכללות של בן ותלמיד מבינים שלפעמים אני מלמד את התלמיד ולפעמים התלמיד מלמד אותי (כמו שאמרו חז"ל "מתלמידי יותר מכולם" - הוספה שלי מ.ש.). בשיעורים הבאים נרחיב בעז"ה על העניין של הארת המקיפים.